

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLARA İLİŞKİN BİLGİ NOTU

Damga Vergisi Kanunu (Kanun) ve bu husustaki diğer tebliğ ve içtihatlar irdelenmek suretiyle hazırlanan bilgi notu aşağıdadır.

Damga vergisine tabi kağıtlara ilişkin 1 sayılı tablo¹ her yıl sonunda her takvim yılı başından geçerli olmak üzere Maliye Bakanlığı tarafından tebliğ ile yayımlanmaktadır.2014 yılı için **1/1/2014 tarihinden itibaren 1.545.852,40 Türk Lirası olmuştur.**

Damga vergisi istisnasını gerektiren durumların olmadığı hallerde akitlerle ilgili kağıtlarda damga vergisi **NİSPİ VE MAKTU OLARAK** 2 şekilde ödenir. Akitlerle ilgili kağıtlarda değer yok ise tablodaki karşılığı olan **maktu bedel**, belirli bir bedel var ise **nispi bedel** ödenir. Örneğin söz konusu kağıt kira sözleşmesi dışında bir sözleşme ise ve belli bir bedeli ihtiva ediyor ise nispi damga vergisi ödenecek ve ödenecek bedel **2014 yılı için sözleşme bedelinin Binde 9,48'i** oranında olacaktır. Tabloda da görüleceği üzere belirli bir bedeli ihtiva etse bile kira sözleşmeleri, feshnameler ve ikinci el araçların satış ve devrine ilişkin sözleşmeler de damga vergisi **Binde 1,89** oranında olacaktır.

Bunun dışında 1 sayılı tabloda **Kararlar ve mazbatalar, Ticari işlemlerde kullanılan kağıtlar, Makbuzlar ve diğer kağıtlar'a** ilişkin nispi ve maktu bedeller yer almaktadır.

Damga vergisinden istisna kağıtlara ilişkin Kanuna ekli 2 sayılı tabloda² da damga vergisinden istisna kağıtlar yer almaktadır. Damga vergisinden istisna edilmiş kağıtlarda, ilgili kağıdın taraflarına bakılmaksızın damga vergisi aranılmayacaktır.

Damga Vergisi'nde müteselsil sorumluluk Kanununun 24. maddede "**Vergiye tabi kağıtların damga vergisinin ödenmemesinden veya noksan ödenmesinden dolayı alınması lazım gelen vergi ve cezadan, mükelleflere rücu hakkı saklı olmak üzere, kağıtları ibraz edenler sorumludur.**" şeklinde düzenlenmiş ve 2 müteselsil sorumluluk durumu öngörmüştür.

1. Kağıtları imzalayan dolayısıyla verginin mükellefi durumundaki kişiler arasındaki müteselsil sorumluluk
2. Damga Vergisinden muaf kuruluşlarca düzenlenen ve sadece bu kurumların imzasını taşıyan kağıtlarla ilgilidir. Bu kağıtlarda imzaları bulunmasa dahi vergiyi ödeyecek olan, kişidir. Ancak **bu kağıda ait vergi eksik ödenirse veya hiç ödenmezse ödenmesi gereken cezadan kişi ile birlikte Kurum da müteselsilen sorumlu olmaktadır.**

Damga vergisinin mükellefleri **damga vergisine konu kağıtlara imza atanlardır.**³

Taraflar kendi aralarında sözleşme ile damga vergisi sorumluluğunu herhangi bir tarafa yüklese dahi bu ancak taraflar arasında geçerli sayılacak ve **bu verginin ödenmemesinden veya eksik ödenmesinden dolayı Vergi Dairesi her iki taraftan veya herhangi birinden de bu ödemeyi talep edebilecektir.**

Resmi Dairelerin⁴ taraf olduğu işlemlerde ise damga vergisi sorumluluğu resmi daire ile işlem yapan özel ve/veya tüzel kişiliktir. Ancak bu işleme konu kağıda ait vergi eksik ödenirse veya hiç ödenmezse ödenmesi gereken cezadan **kişi ile birlikte resmi daire de müteselsilen sorumlu olmaktadır.**

Vergiden muaf kuruluşlarla kişiler arasındaki işlemlerde de resmi dairelerle kişiler arasındaki işlemlerde olduğu gibi vergi kişiler tarafından ödenmektedir. Vergiden muaf kuruluşlarla kişilerin düzenledikleri kağıtlarda sadece vergiden muaf kuruluşların imzası bulunursa, resmi dairelerle ilgili düzenleme aynen geçerli olacak, vergi kişilerce ödenecektir. Bu hususta da istisnai durumlar bulunmaktadır.

Yabancı ülkelerle Türkiye'deki yabancı elçilik ve konsolosluklarda düzenlenen kağıtların vergisini, Türkiye'de bu kağıtları resmi dairelere ibraz eden, üzerlerinde devir veya ciro işlemleri yapanlar veya herhangi bir suretle hükümlerinden faydalananlar öderler. Ancak bunlardan ticari veya mütedavil kağıt mahiyetinde bulunanların vergisini, bunları en evvel satan veya kabul veya başka suretle kullanan kişiler ödeyecektir.

Damga vergisine ilişkin mevzuat ve mükellefiyete ilişkin açıklamalarımızdan damga vergisinde sıkça uygulamada görülen damga vergisi uygulamalara ve bu husustaki yargı kararlarına ilişkin bilgi vermek isteriz.

Damga vergisi sorumluluğu belirlenirken sözleşmenin toplam bedeli, süresi ve bu hususta sözleşmede geçen ifadeler, damga vergisine konu kağıdın kaç asıl imzalanacağı, sözleşmenin uzaması gibi hususlar önem arz etmektedir.

Örneğin; sözleşme 3 yıllık bir sözleşme ve bu 3 yıl içerisinde ödenecek toplam ödenecek bedel 10000 TL ise hesaplama 10000 TL üzerinden yapılacak ama eğer sözleşme kapsamında 3 yıl boyunca her yıl 10000 TL ödenecek ise hesaplama 30000 TL üzerinden yapılacaktır. **Sözleşme süresinin 1 yıldan fazla olması, ödemelerin tek seferde olmaması vb gibi hiçbir durum damga vergisinin taksitle ödenmesini sağlamaz. Damga vergisi tek seferde ve ilk ibrazda ödenecek bir vergidir.**

¹ <http://www.gib.gov.tr/index.php?id=1079&uid=ej1OTrfxLUQt0MNx&type=tebliğ>

² <http://www.gib.gov.tr/fileadmin/mevzuatek/eski/damgavertum2tarife.html>

³ Resmi daireler ve vergiden muaf kuruluşlar tarafından imza edilip kişilere verilen kağıtların vergisinden, kağıtları imzalayan daire ve kuruluşlar değil, kendisine kağıtlar ibraz edilen kişiler sorumlu olacaktır. Tek taraflı olarak düzenlenen ve düzenleyen tarafın imzasını ihtiva eden kağıtların, verginin alınabilmesi için karşı tarafın kabulü de gerekli değildir.

⁴ Damga Vergisi Kanununun 8. maddesinde Resmi Daire; "genel ve özel bütçeli idarelerle, il özel idareleri, belediyeler ve köyler" olarak tanımlanmıştır.

Bununla birlikte damga vergisine konu kağıtta farklı farklı işlemler bulunuyor ve birbirine bağlı değil ayrı ayrı damga vergisine tabi olacak ve fakat kağıtta toplanan akit ve işlemler birbirine bağlı ve bir asıldan doğmuşlar ise en yüksek vergi alınmasını gerektiren akit veya işlem üzerinden damga vergisine tabi olacaktır.

Bir asıl nüshadan fazla olarak düzenlenen kağıtların her nüshası ayrı ayrı aynı Damga Vergisine tabidir. Fotokopi ve suret damga vergisine tabi değildir. Şu kadar ki, poliçe ve emre yazılı ticari senetlerin yalnız tedavüle çıkarılan nüshaları vergiye tabi tutulur.

Kağıtlara konulan imzanın birden fazla olması imza sayısı kadar vergi ödenmesi anlamına gelmemektedir. O kağıt için imza yetkilisi örneğin 3 kişi de olsa vergi BİR KEZ ödenecektir. Ancak maktu vergiye tabi olup birden fazla kişilerin imzasını taşıyan makbuz ve ibra senetlerinin Damga Vergisi ile Nispi vergiye tabi ve birden fazla kişinin imzasını taşıyan makbuz ve ibra senetlerinde her imza sahibine ait olan hisse ayrıca belli edilmiş ise damga vergisi imza sayısına göre ödenecektir

Bir resmi daire veya bir gerçek veya tüzel kişi adına kağıtlara konulan birden fazla imza bir imza hükmündedir.

Damga vergisine tabi "kağıtlarda" yer alan belli paranın hesabında **katma değer vergisi dikkate alınmayacaktır.**

Kanunun 14'üncü maddesinde "**Mukavelenamelerin müddetinin uzatılması halinde aynı miktar veya nispette vergi alınır**" hükmüne yer vermiştir. Bu hususta farklı görüşler olmakla birlikte buradaki uzatımın yeni bir sözleşme ile veya bir ek protokolle uzatılması hallerinde yeni bir vergiye tabi olduğu şeklinde anlaşılması gerektiği yönünde görüşler ağırlıktadır. **BAŞKA BİR DEYİŞLE KENDİLİĞİNDEN UZAYAN SÖZLEŞMELER İÇİN TEKRAR DAMGA VERGİSİ ÖDEMESİ YAPILMAZ.** Hakeza **Gelir İdaresi Başkanlığı Balıkesir Vergi Dairesi Başkanlığımükellef** Hizmetleri Grup Müdürlüğü tarafından verilen 2011 tarihli görüşte aynen bu husus tevsik edilmiştir.

".....Diğer taraftan, taraflar arasında düzenlenen mevcut sözleşmeye şerh koymak veya yeni bir sözleşme veyahut bu mahiyette bir kağıt düzenlemek suretiyle söz konusu sözleşmede herhangi bir değişiklik yapılmaksızın sözleşme süresinin kendiliğinden uzaması durumunda, sözleşme süresinin bitimini izleyen yıllar için ayrıca damga vergisi aranılmayacağı, ancak izleyen yıllar için düzenlenecek sözleşmeler için yukarıda belirtilen esaslar çerçevesinde damga vergisi ödenmesi gerektiği tabiidir."

Damga vergisi ödenmemesi veya eksik ödenmesi **söz konusu kağıtların sıhhatine/geçerliliğine etki etmemektedir.** Başka bir deyişle bir örneğin bir sözleşmenin damga vergisinin ödenmemesi bu sözleşmeyi diğer yasal şartları uygunsu geçersiz yapmaz. Mahkemeye sunulduğunda delil niteliğini korur. Mahkeme, icra daireleri veya diğer yasal mercilerde ispat aracı olarak kullanılabilir. **Dolayısıyla Kağıdın Damga vergisinin ödenmemesi ispat aracı olma nitelik ve gücünü ortadan kaldırmaz veya zayıflatmaz.**

Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 15.04.2008 T. ve 2012/5216 E. ve 2008/7809 K. Kararında da bu husus açıkça ifade edilmiştir.

492 sayılı Harçlar Kanunu'nun 32. maddesinde öngörülen yargı işlemlerinden alınacak harçlar ödenmedikçe müteakip işlemlerin yapılamayacağına ilişkin düzenleme bu kanundan kaynaklanan harçlarla ilgili olup, anılan hükmün damga vergisi hakkında da uygulanacağına dair 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'nda herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Bu durumda icra memurluğunca takip dayanağı belgenin damga vergisine tabi olduğu ve verginin yatırılmadığının veya eksik yatırıldığının düşünülmesi halinde yapılacak iş, 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'nun 26. maddesi uyarınca durumu bir tutanakla tesbit etmek ve vergi dairesine göndermekten ibaret olup, damga vergisi tamamlanıncaya kadar takip işlemlerinin durdurulmasına karar verilmesi doğru değildir.

Damga vergisinde karşılaşılan önemli bir sorun da damga vergisine konu edilen bir kağıdın iptal edilmesi halinde damga vergisi iadesinin mümkün olup olmayacağı hususudur. Vergi dairesi ve Danıştayın bu yönde istisnai iade edilmesi gerektiği yönünde kararları bulunsa da **çoğunluk içtihadı damga vergisinin iade edilmesinin mümkün olmadığı yönündedir.** Damga Vergisi Kanunu'nda da düzenlenen kağıdın sonradan iptal edilerek kağıt hükümlerinden yararlanılmaması halinde, damga vergisinin iade edileceğine dair bir hüküm bulunmamaktadır. Ayrıca, 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 116 ve müteakip maddelerine göre, "düzeltme" yolu ile iadesi de mümkün değildir. Çünkü düzeltme yolu ile vergi iadesi yapılabilmesi için ortada bir vergi hatasının olması gerekmektedir. Bu sebeple Kanun'da bu yönde bir hüküm bulunmaması ve genel yargı ve idarenin bakış açısı kapsamında **Sözleşmenin veya ihalenin iptal edilmesi ile sözleşmenin veya ihale kararının bir hususu ispat veya belli edilecek belge olma niteliğini ortadan kaldırmayacağından damga vergisinin iade edilmesi mümkün bulunmadığı görüşü hakimdir.** Bu sebeple genel olarak mükellefler vergi idaresinden bu yöndeki talepleri reddedildiğinde vergi mahkemelerinde dava açmamakta, sözleşmenin feshedilmesine sebep olduğuna (kusurlu olduğuna) inandıkları karşı tarafa açtıkları zararlarının tazmini davasında vergi dairesinden gelen red cevabını da ispat vasıtası yaparak bu bedeli de talep etmektedirler.